

Tsenka Ivanova

*Uniwersytet Wielkotrnyowski im. Świętych Cyryla i Metodego,
Bulgaria*

**БЪЛГАРИЯ И ПОЛША:
ЛИТЕРАТУРНИ И КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ
(ИЛИ ЗА ЕДИН НОВ ДВУЕЗИЧЕН СБОРНИК СЪС СВОЯ
ТЕМАТИКА И СЪС СВОИ ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКИ РАКУРСИ)**

Общуването между носителите на различни езици, култури и цивилизационни ценности в диахронен, но и в съвременен план е динамична категория, която има различно присъствие, роля и въздействие както върху контактуващите общества, така и върху отделната личност. Съдържателната и познавателната страна на всяко общуване включва информативни и културни пластове, свързващи сегашните носители на идентичности с техните предшественици. Безспорно е, че в межкултурното общуване всеки нов или подновен познавателен ракурс съдържа редица елементи с комплексен характер, които в областта на хуманитаристиката се възплъщават в нейната интердисциплинарност. Това е предизвикателство към изследователите в днешното технократско време и предполага както нови акценти в хуманитарната подготовка, така и стъпки в нейна защита. Една от посоките е необходимостта често и настойчиво да се напомня за изконната роля на словото и за неговата ключова роля при споделяне на знания, ценности и опит, пренесени във времето.

По принцип носителите на различни езици и на различни културни стереотипи се изправят както пред предвидими, така и пред неочаквани ситуации. Във всички аспекти на интеркултуралността прозира преводът в комуникативния дискурс като посредник между традиции и култури както в директна, така и в опосредствана проява чрез преодоляване на дефицита от нужните фонове знания, за да разбираме другостта. Привидно еднакви кодове и сигнали дори при близки етноси и култури предизвикват понякога недоразумения поради различно формираната представа за околния свят и мястото на човека в него, поради промяна в знанията за света и обществото у следващите поколения или поради комплексни различия в отделни етнографски райони. За да

се осъществи пълноценен комуникативен акт с „другия“ е необходима интерпретация на закодираната уникална информация за исторически, междукултурни, социални, културни, битови и сходни процеси и явления.

Всички размисли по тези и по близки до тях теми се свеждат до компетентности за общуване чрез културни и комуникативни познания как се общува с другостта тогава, когато това се осъществява на и чрез различни езици. Свое обособено място заемат преднамерено създадени ситуации, в които ефектът от общуването включва съпреживяни общи събития или опознати, изучени сюжети с цел постигане на това съпреживяване.

Полско-българските езикови, литературни и културни контакти, съотнесени с фактора време, могат да бъдат представени като една пъстроцветна картина с различна плътност на краските и с пулсиращ интензитет на светлините в зависимост от разстоянието и ъгъла, от който я разглеждаме. И именно това движение на образите позволява всеки следващ съавтор и интерпретатор да намира свой шрих и своя гледна точка. Когато се съберат заедно съмишленици, независимо дали това е реална физическа или виртуална зала, тогава добавеното от тях към голямата картина със сигурност остава трайна следа.

В края на 2021 година в Университета в Бялисток се проведе конференция, събрала полски и български изследователи на различна възраст, с различен професионален опит в научните дирения. Среща във виртуалното пространство в условията на принудително физическо дистанциране поради една епидемия, породила редица ограничения на познатите форми за споделяне на изследователски и творчески резултати. Въпреки необичайната ситуация, след определен период на стъписване как ще продължат академичните контакти и как ще се провеждат научни форуми, все пак бе намерен модус. Наред с дискомфорта, че липсват директните професионални и приятелски контакти, в света на дигиталните технологии започнахме да откриваме възможности, а дори и някои предимства.

Така идеята за конференция и за колективен том с текстове от няколко тематични области стана естествено продължение на разгърналите се контакти повече от десетилетие с обмена на преподаватели между университетите в Бялисток и Велико Търново, с привличането и на други културни институции. Радостен е също фактът, че в академичния и културен обмен се включват млади хора и в тази посока има още ресурси за разгръщане на партньорството. На многоцветното българско-полско платно има още пространство за нови и допълващи шрихи към голямата картина на добрите приятелства и традициите.